

KARAI ÉVA¹

MAGYAR, NÉMET ÉS AMERIKAI CASH FLOW KIMUTATÁSOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A MAGYAR CASH FLOW KIMUTATÁS

A magyar cash flow kimutatás az adózás előtti eredményből kiindulva részben indirekt, részben direkt módon vezeti le a pénzeszközök változását, úgy, hogy közben bemutatja a szokásos tevékenységből, a befektetési tevékenységből és a pénzügyi műveletekből származó pénzeszköz-változást. A működési cash flow meghatározása során korrigálja az adózás előtti eredményt azokkal a tételekkel, amelyek a tárgyidőszaki eredményre hatást gyakorolnak, de a tárgyidőszakban pénzmozgást nem eredményeznek. Ilyen tétel a terv szerinti értékcsökkenés, a terven felüli értékcsökkenés, az elszámolt értékvesztések, illetve azok visszairása, a képzett, illetve feloldott céltartalék. A szállítók, a nem finanszírozóhoz kapcsolódó váltótartozások, a nem pénzkölcsönrel kapcsolatos egyéb rövid lejáratú kötelezettségek, valamint a kapcsolt és az egyéb részesedési viszonyban álló vállalatokkal szembeni, hasonló tartalmú kötelezettségek állományának növekedése pénzkifizetés-csökkenést, a vevőktől kapott előlegek növekedése pénzbevétel-növekedést jelent. Állományuk csökkenése pénzkifizetés-növekedést eredményez.

A kimutatás érdekessége, hogy mind a rövid, mind a hosszú lejáratú hitel-, illetve kölcsöntartozásokkal kapcsolatos változásokat a finanszírozási cash flow keretén belül kell bemutatni, míg a kölcsönkövetelések esetében csak a hosszú lejára-

¹ A szerző a BGF KVIF Karának adjunktusa, a BMGE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kara Ph. D. programjának hallgatója. Témavezető tanára: dr. Boross Zoltán egyetemi tanár.

tú követelések képezik részét a pénzügyi műveletekből származó pénzeszköz-változásnak, a rövid lejáratú kölcsönkövetelések változása a működési cash flow-t módosítja a többi követelés változásával együtt. A forgatási célú értékpapírok, a készletek növekedése csökkenti, csökkenése növeli a működési cash flow nagyságát. Általában az időbeli elhatárolások változása is a működési cash flow értékét korrigálja. Ha azonban véglegesen kapott pénzeszköz időbeli elhatárolásáról van szó, akkor a passzív időbeli elhatárolások ezen tételét a finanszírozási cash flow-n belül kell megjeleníteni. A befektetett eszközök értékesítésének eredményével azért kell az adózás előtti eredményt korrigálni, mert a befektetési tevékenységből származó pénzeszköz-változást a kimutatásban direkt módon vezeti le, azaz a „befektetett eszközök eladása” tartalmazza az értékesítés eredményét is, azaz a halmozódás elkerülése érdekében ezt ki szűrni az adózás előtti eredményből. A kapott osztalékok, részesedések szintén hatással vannak az adózás előtti eredményre, ezért ezekkel is csökkenteni kell az adózás előtti eredmény nagyságát, hogy a befektetési cash flow keretén belül bemutatásra kerülhessenek. Vitatható, hogy a fizetett osztalékokat, részesedéseket a számviteli törvény miatt a működési cash flow tételei közé helyezi, hiszen a tulajdonosoknak történő egyéb kifizetések a finanszírozási cash flow-n belül szerepelnek.

A finanszírozási cash flow levezetésekor általában a direkt módszert alkalmazza; ez azért is lehetséges, mert a nem pénzmozgással összefüggő tételekkel a hosszú lejáratú kötelezettségek közötti ilyen tartalmú tételek kivételével bemutatásra kerültek a működési cash flow levezetése során. Mivel a működési cash flow keretén belül a visszavásárolt saját részvények, üzletrészek könyv szerinti értékének csökkenéséhez is pénzeszköz-növekedést feltételez a kimutatás, holott ezek csökkenése pénzmozgáshoz nem kapcsolódik, ezért a finanszírozási cash flow keretén belül a jegyzett tőke leszállítása során figyelembe kell venni a bevont saját részvényt, üzletrészt is névértéken. A visszavásárolt és bevont saját részvények, üzletrészek könyv szerinti értéke és névértéke gyakran nem egyezik meg egymással. Ha a visszavásárolt és bevont saját részvény, üzletrész névértéke magasabb, mint a könyv szerinti értéke, ebben az esetben a bevonás eredménye pozitív. Annak ellenére, hogy ez az eredmény pénzsemleges, az adózás előtti eredményt ennek összegével nem korrigálja. A jegyzett tőke névértéken történő csökkenése során a számviteli törvény szerint ugyanis pénzkidást kell számba venni és ezzel elvégzi az adózás előtti eredmény szükséges korrekcióját is. Ha a saját részvények, üzletrészek bekerülési értéke nagyobb, mint a névértéke, akkor a bevonásukból adódó rendkívüli eredmény negatív, melynek korrekciójára a működési cash flow keretén belül kerül sor, ahol a saját részvények, üzletrészek csökkenéséhez olyan pénzbevételt rendel, amely tartalmazza az adózás előtti eredmény szükséges korrekcióját is.

A MAGYAR ÉS EGY NÉMET BESZÁMOLÓRA ÉPÜLŐ CASH FLOW- KIMUTATÁS ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A 2. mellékletben bemutatott német cash flow kimutatás nem törvény által előírt kimutatás, mert Németországban a cash flow kimutatás nem kötelező része a kiegészítő mellékletnek.

Szerkezetét tekintve ez a kimutatás nagyon hasonlít a magyar számviteli törvény által előírt cash flow kimutatáshoz. Alapvetően ez is működési, befektetési illetve finanszírozási cash flow együtteseként határozza meg a nettó cash flow-t. A pénzeszközváltozások meghatározásánál a bemutatott német kimutatás azt a megoldást választja, hogy kiemeli, elkülönítve mutatja be a pénzmozgáshoz nem kapcsolódó átváltási árfolyam-függő pénzeszközváltozásokat.

A kimutatáson belüli további eltérések egy része az eltérő számviteli szabályozásból, más része az egyes tételek eltérő értelmezéséből fakad.

A német kimutatás az adózott eredményből indul ki, amely azonban a magyar kimutatással szembeállítva nem jelent igazán eltérést, hiszen a magyar kimutatás még a működési cash flow keretén belül figyelembe veszi a fizetett (fizetendő) adó cash flow-ra gyakorolt hatását.

Az első szembetűnő különbség a működési cash flow levezetésén belül a magyar fogalomhasználatnak megfelelő értékcsökkenés, értékvesztés és visszairás kérdéskörével kapcsolatos. A német kimutatásban kizárólag a befektetett eszközökkel összefüggő értékcsökkenéseket, értékvesztéseket, illetve azok visszairását veszik figyelembe. Abból indulnak ki ugyanis, hogy amennyiben közvetlenül nem korrigálják a forgóeszközök értékvesztéseivel, illetve azok visszairásával az adózott eredményt, akkor azok az eredménykimutatásból származó cash flow tekintetében olyan pénzkidrást, illetve visszairás esetén olyan pénzbevételt jelentenek, amelyek korrekciójára közvetve, még a működési cash flow-n belül sor kerül úgy, hogy az adott forgóeszközök értékvesztéssel kapcsolatos csökkenéséhez is pénzbevételt, visszairásból fakadó növekedéséhez is pénzkidrást rendel. A befektetett eszközökhöz kapcsolódó értékcsökkenés, értékvesztés és visszairás közvetlen korrekciójára azért van szükség, mert a befektetett eszközök esetében a cash flow-t direkt módszerrel, azaz a tényleges pénzbevételekkel illetve pénzkidrással határozza meg.

A magyar kimutatásban, mivel a törvény előírja a forgóeszközökhöz kapcsolódó értékvesztések és visszairások közvetlen korrekcióját, a forgóeszköz-csökkenéseket, illetve a forgóeszköz-növekedéseket a későbbiekben az értékvesztések okozta csökkenések, illetve a visszairásokból adódó növekedések nélkül kell figyelembe venni, hogy elkerüljük a redundanciát.

A működési cash flow tekintetében további eltérést jelent a német kimutatásban az „*egyéb pénzmozgáshoz nem kapcsolódó ráfordítások (költségek) / bevételek*” sor. Ez egy speciálisan német mérlegtételnek (Sonderposten mit Rücklagenanteil) köszönhető. Ez a mérlegtétel adózással kapcsolatos tartalékokat tartalmaz. Az adójogszabályok bizonyos esetekben lehetőséget biztosítanak arra, hogy a vállalat a kereskedelmi törvény alapján elszámolható értékcsökkenéseken, értékvesztése-

ken túl további leírásokat kezdeményezzen. Az adózással kapcsolatos tartalék képzése a tárgyévi eredményt csökkenti, feloldása az eredményt növeli.

A magyar kimutatáshoz képest további eltérést jelent, hogy a fizetett osztalékokat, részesedéseket nem a működési, hanem a finanszírozási cash flow sorai között a „tulajdonosok számára történő kifizetéseknél” jeleníti meg. Ezzel szemben azon hosszú lejáratú kötelezettségek változásait, melyek közvetlen pénzmozgást nem eredményeznek a működési cash flow-n belül a „szállítók, illetve egyéb passzívák” soron jeleníti meg.

A befektetési cash flow esetében csak annyi az eltérés, hogy a kapott osztalékokat, részesedéseket nem emeli ki az adózott eredményből, hogy ebben a csoportban kerüljenek bemutatásra.

A finanszírozási cash flow esetében az itt bemutatott kimutatás szerkezetében alapvetően nem tér el a magyar kimutatástól, a pénzeszköz-változást itt is döntően a direkt módszerre építve mutatja be. (Azért döntően és nem teljes egészében, mert a saját részvény bevonását itt is figyelembe kell venni a „tulajdonosok számára történő kifizetések” között.) A kimutatás finanszírozással kapcsolatos sorai kevésbé részletezők, de ez nem törvény által előírt kimutatás és a vállalatok a cash flow kimutatás összeállítása során annak részletezését saját információk igényeiknek megfelelően végezik el.

Szemben a magyar kimutatással, a német kimutatáson belül a finanszírozási cash flow-nál nem jelennek meg a hosszú lejáratú bankbetétek változásai. Ez azzal magyarázható, hogy a német kereskedelmi törvény előírása alapján a bankbetéteket lekötési idejüktől függetlenül a forgóeszközök között kell kimutatni. Ennek vélhető oka, hogy a mérlegben az eszközöket növekvő likviditást feltételezve kell elhelyezni és a bankbetétek lekötési idejük hosszától függetlenül a lekötés megszüntetésével azonnal likviddé tehető.

A SZÁMVITELI TÖRVÉNY ÁLTAL ELŐÍRT CASH FLOW KIMUTATÁS ÖSSZEHASONLÍTÁSA EGY ANGOLSZÁSZ TÍPUSÚ, PÉNZÜGYI SZEMLELETŰ CASH FLOW KIMUTATÁSSAL

A számviteli törvény által előírt cash flow kimutatás (1. melléklet) az adózás előtti eredményből indul ki, a 3. mellékletben bemutatott angolszász pénzügyi cash flow kimutatás a korrigált adóval csökkentett működési profitból (net operating profit less adjusted taxes, NOPLAT). A NOPLAT levezethető a vállalkozás eredménykimutatásából is. Az Amerikai Egyesült Államokban a könyvvizetést és az éves beszámolót számviteli standardok szabályozzák, törvényekkel utalnak a standardok alkalmazására. Az általánosan elfogadott számviteli alapelvek (US-GAAP) alkalmazását az amerikai Értékpapír és Tőzsdefelügyelet (SEC) írta elő kötelező jelleggel, azaz csak a tőzsdén jegyzett és forgalmazott amerikai és külföldi cégek számára kötelező a US-GAAP szerinti beszámoló összeállítása. A US-GAAP által előírt mérleg és eredménykimutatás szerkezetét mutatja a 4. és az 5. melléklet.

Magyarországon a számviteli törvény által előírt cash flow kimutatás a (korrigált) adózás előtti eredményből indul ki. Az európai éves beszámoló szerinti eredménykimutatás adózás előtti eredménye a szokásos vállalkozási eredményen túl tartalmazza a rendkívüli eredményt is, amely a US-GAAP féle eredménykimutatásban az adózás előtti eredményt nem érinti, a tárgyévi adózott nyereség nagyságát befolyásolja. A magyar kimutatással való könnyebb összehasonlítás érdekében a NOPLAT meghatározásánál célszerű a tárgyévi adózott eredmény kategóriából kiindulni.

Amennyiben a US-GAAP féle eredménykimutatás alapján kívánjuk a NOPLAT-ból kiinduló pénzügyi szemléletű cash flow kimutatást elkészíteni, az eredménykimutatásban szereplő tárgyévi adózott eredményt a következő tételekkel szükséges korigálni:

Tárgyévi adózott eredmény	
± Rendkívüli eredmény	
± Megszüntetett tevékenységek eredménye	
+ Kisebbségi érdekeltségek részesedése	
+ Fizetendő és elhatárolt (halasztott) adó	
± Pénzügyi műveletek eredménye	
± <u>Egyéb bevételek és egyéb ráfordítások egyenlege</u>	
= Üzemi eredmény	
+ Goodwill értékcsökkenése	
= <u>EBIT</u>	
– Az EBIT után fizetendő adó	
± <u>A halasztott adófizetési kötelezettség állományváltozása</u>	
= NOPLAT	

A cash flow kimutatásoknál az eltérő kiindulási alap eltérő szemléletmódot tükröz. A magyar kimutatás vállalati szinten vezeti le a pénzeszközök változását, a COPELAND – KOLLER – MURRIN-féle cash flow kimutatás az első lépésben szigorúan az üzemi, üzleti tevékenységhez kapcsolódóan vizsgálja a pénzáramlás nagyságát. Ezt azzal indokolják, hogy a belső elemzések során ez kell hogy alapul szolgáljon, mert a nem rendszeres, alaptevékenységen kívüli tételek nem képezik a hosszú távú működés üzleti alapját. A pénzügyi elemzések szempontjából fontosnak tartják, hogy a goodwillal kapcsolatos pénzáramlások önálló tételként jelenjenek meg, így össze tudják hasonlítani, hogy tisztán az üzemi, üzleti tevékenységet tekintve hogyan teljesített a vállalat, illetve hogyan módosul ez, ha a felvásárolt vállalatért fizetett többletértéket is figyelembe veszik. A goodwill értékcsökkenését nem tartalmazó üzemi, üzleti eredményt nevezik adó- és kamatfizetés előtti eredménynek (*earnings before interest and tax*, EBIT). A NOPLAT meghatározásához az EBIT eredményét korigálja az EBIT után ténylegesen kifizetésre kerülő adóval, mely az EBIT alapján számított adó és a halasztott adófizetési kötelezettség növekedése / csökkenése összegéből határozható meg.

A cash flow kimutatáshoz azonban nem elegendő csak az eredménykimutatást korigálni, a mérlegben mind eszköz, mind forrás oldalon ki kell szűrni azokat a tételeket, melyek nem az üzemi, üzleti tevékenységgel kapcsolatosan keletkeztek.

Ha az éves beszámoló mérlegéből indulunk ki, biztosan ki kell szűrni abból a befektetett pénzügyi eszközöket (ideértve a befektetési célú értékpapírokat, re-

szesedéseket, a tartós banki lekötéseket, a tartósan adott kölcsönöket), a forgóeszközök közül is ki kell emelni a működéshez nem szükséges eszközöket (pl. „*a működéshez nem szükséges forgalomképes értékpapírok*”).

Az US-GAAP féle eredménykimutatásban – szemben az európai gyakorlattal – az üzemi eredménynek nem képezik részét az egyéb bevételek, illetve ráfordítások. Egyéb bevételként, illetve ráfordításként kerülnek elszámolásra ott is például a tárgyi eszközök, immateriális javak értékesítéséből származó bevételek, illetve ezen eszközök könyv szerinti értéke. Ez azt jelenti, hogy a tárgyi eszközök, immateriális javak csökkenése akkor hozható csak az üzemi, üzleti tevékenységgel kapcsolatba, ha az értékcsökkenésből fakad. A tárgyi eszközök, immateriális javak értékesítése kapcsán azonban növekedhet a vevőkövetelések nagysága vagy forrás oldalon a kapott előlegek nagysága is, azaz szigorúan véve ezek sem képezhetnék részét a szabad cash flow-nak.

A *szabad cash flow* levezetésénél az első nagyobb kategória a *bruttó cash flow*. A bruttó cash flow meghatározása során kiszűrik azokat az eredményre hatást gyakorló tételeket, melyek pénzmozgással nem hozhatók összefüggésbe. A COPELAND – KOLLER – MURRIN-féle szabad cash flow levezetésben a bruttó cash flow a NOPLAT és az „*amortizáció*” sorok összege, de az „*amortizáció*” sor magyarázatánál hozzáteszi, hogy ide tartozik az EBIT-ben megjelenő összes pénzmozgással nem járó tétel. Az EBIT-nek nem része a goodwill értékcsökkenése, emiatt a bruttó cash flow meghatározásánál sem szabad ennek értékét az értékcsökkenéssel együtt számításba venni.

A magyar cash flow kimutatásban a bruttó cash flow kategória nem szerepel, de az adózás előtti eredményt azon tételek felsorolása követi, melyek a tárgyévi eredményre hatást gyakoroltak, de pénzmozgással nem hozhatók összefüggésbe. Nem szabad azonban itt sem megfélekedni arról az alapvető különbségről, hogy míg a szabad cash flow meghatározása alapvetően az üzemi eredményből indul ki, addig a magyar cash flow kimutatás a vállalati szintű adózás előtti eredményből. Ez azt jelenti, hogy a tárgyi eszközök, immateriális javak értékcsökkenése mellett korrekciós tételként kell figyelembe venni az értékvesztéseket és visszairásokat is. Eredményhatékony és pénzsemleges elszámolást jelent továbbá mind a céltartalék-képzés, mind a -felhasználás. (Az US-GAAP szerinti mérlegben nincs céltartalék, a hasonló tartalmú tételek az egyéb kötelezettségek, az adóval, nyugdíjjal kapcsolatos várható kötelezettségek külön mérlegsoron szerepelnek.) A befektetett eszközök értékesítésének eredményével azért szükséges korrigálni az adózás előtti eredményt, mert a befektetési cash flow-n belül direkt módszerrel jeleníti meg a csökkenésükkel kapcsolatos pénzbevételeket, illetve az állománynövekedésükhöz kapcsolódó pénzkidadásokat. Amennyiben nem szűrnénk ki az adózás előtti eredményből a befektetett eszközök értékesítésének eredményét, akkor ez kétszeresen jelenne meg, egyrészt az adózás előtti eredményben, másrészt a befektetési cash flow-ban.

A COPELAND – KOLLER – MURRIN-féle cash flow kimutatásban a szabad cash flow meghatározása során nem jelennek meg a befektetett eszközök értékesítéséből származó pénzbevételek. Ez azzal magyarázható, hogy ezen eszközök értékesítése nem minősül üzemi, üzleti tevékenységnek, ezért ezek a pénzbevételek a működéshez nem kapcsolódó pénzáramlások között jelennek meg.

A szabad cash flow levezetésénél a következő csoport a bruttó befektetések meghatározása.

Működő tőke alatt a kimutatásban a működésbe kapcsolódó forgóeszközök, illetve a kamatfizetéssel nem járó rövid lejáratú kötelezettségek különbségét érti. A számviteli törvény szerinti cash flow kimutatásban ezen tételek részletesebben jelennek a 6-11. sorokban. Aktív, illetve passzív időbeli elhatárolás mérlegtétel nincs az US-GAAP szerinti mérlegben. Az aktív időbeli elhatárolások a forgóeszközök között az előre fizetett költségek és egyéb forgóeszközök mérlegtételben, a passzív időbeli elhatárolások az elhatárolt költségek és egyéb rövid lejáratú kötelezettségek mérlegtételén jelennek meg. A működő tőke növekménye / csökkenése sor tartalmilag nem egyezik meg teljesen a számviteli törvény szerinti cash flow kimutatás 6-11. sorainak egyenlegével, mert nem tartalmazza a működéshez nem szükséges értékpapírok változását, ugyanakkor tartalmazza a működéshez szükséges pénzeszközök változását.

A befektetett eszközökbe eszközölt tőkekiadások soron a tárgyi eszközökbe eszközölt bővítő, illetve pótló kiadások jelennek meg, csökkentve a kivezetett tárgyi eszközök könyv szerinti értékével. (A kivezetett tárgyi eszközökkel kapcsolatos pénzáramlások a működéshez nem kapcsolódó pénzáramlások között jelennek meg.)

Az egyéb eszközök egyéb forrásokkal csökkentett növekménye / csökkenése soron szerepelnek az immateriális javak nettó értékének változásai, növelve az elszámolt értékcsökkenés összegével (ezen kívül alternatív megoldásként szerepelhetnek itt is az előre fizetett költségek változásai is), csökkentve a hosszú lejáratú nem kamatozó kötelezettségek változásainak értékével. Az immateriális javaknál sem a nettó érték, sem az értékcsökkenés esetében nem vehető figyelembe a goodwill.

A magyar cash flow kimutatásban az itt bemutatott bruttó befektetések tételei három cash flow csoportot is érintenek. A működő tőke növekményei / csökkenései a működési cash flow nagyságát befolyásolják, míg a befektetett eszközökbe eszközölt tőkekiadások a befektetési cash flow-n belül jelennek meg, míg az egyéb eszközök egyéb forrásokkal csökkentett állományának változásai részben a befektetési, részben a finanszírozási cash flow-t érintik (alapítókkal szembeni, illetve egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek változása).

A befektetők rendelkezésére álló cash flow a működési cash flow-n túl figyelembe veszi a nem üzemi, üzleti tevékenységhez kapcsolódó pénzáramlásokat (megszüntetett tevékenységből származó, rendkívüli, a befektetett eszközök értékesítéséből származó pénzáramlásokat) is. Külföldi leányvállalatok beszámolóiban a konszolidálás során a külföldi valutából történő átszámítás hatása is a befektetők rendelkezésére álló cash flow értékét módosítja.

A számviteli törvény szerinti cash flow kimutatás egyetlen levezetés, mely magában foglalja a finanszírozási cash flow-t is. A bemutatott amerikai, pénzügyi szemléletű kimutatás két levezetésből áll, egyrészt a pénzeszközök változásait is magában foglaló, a befektetők rendelkezésére álló cash flow levezetéséből, másrészt a finanszírozási cash flow levezetéséből. A finanszírozási cash flow megegyezik „a vállalat hitelezői és részvényesei felé eszközölt nettó kifizetések”-kel vagy negatív finanszírozási cash flow esetében „a vállalat hitelezői és részvényesei által (...) biztosított új források nettó összegével” (COPELAND – KOLLER – MURRIN). Ez a definíció azt is mutatja, hogy a finanszírozási cash flow a magyar változathoz képest ellenkező előjellel jelenik meg és értékét tekintve megállapítható, hogy

mivel a befektetők rendelkezésére álló cash flow magában foglalja a pénzeszközök változását is, a befektetők rendelkezésére álló cash flow-val szükségszerűen meg kell, hogy egyezzen.

A pénzügyi kimutatás további érdekessége, hogy a kapott, illetve fizetett kamatok, valamint a működéshez nem szükséges piacképes értékpapírok állományváltozása, nem a befektetők rendelkezésére álló cash flow keretén belül a működéshez nem kapcsolódó pénzáramlások között jelenik meg, hanem a finanszírozási cash flow-ban. COPELAND – KOLLER – MURRIN az értékpapírok állományváltozása esetében ezt azzal magyarázzák, hogy ezeket úgy értelmezik, mint egyfajta negatív adósságot. A logika ebben az esetben akkor azt kívánja, hogy a működéshez nem szükséges pénzeszközök, illetve a hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök változása is itt jelenjen meg. Ezekről a szerzők nem tesznek említést. (A magyar kimutatásban ezek direkt módon a finanszírozási cash flow-n belül jelennek meg.)

A kapott, illetve fizetett kamatokat sem az EBIT, sem a NOPLAT nem tartalmazza, ebből következik, hogy figyelembe vételük csak a társasági adóval korrigált értéken lehetséges.

A fizetett osztalékok a magyar kimutatásban működési cash flow-n belül jelennek meg, melynek helyessége vitatható, hiszen a tulajdonosokkal szembeni összes egyéb kifizetés a finanszírozási cash flow keretén belül jelenik meg.

A pénzügyi szemléletű cash flow kimutatásból hiányolható a kapott osztalékok feltüntetése, hiszen a kapott osztalékok nem jelennek meg az EBIT-ben (így a NOPLAT-ban sem). Valószínűsíthető, hogy ezeket a kapott kamatokkal egy soron jelenítik meg. A magyar kimutatásban a kapott osztalékok a befektetési cash flow részét képezik úgy, hogy a redundancia elkerülése érdekében az adózás előtti eredményt csökkenteni kell ezek nagyságával.

A kétféle kimutatásban az alapvető különbség az eltérő szemléletmódban kerekendő. Az előírt formájú, a számviteli beszámolóban bemutatásra kerülő cash flow kimutatás ellenzői azzal érveltek, hogy ez az előírt forma őket belső elemzéseik elkészítésében nem segíti. Ezzel szemben azonban ellenérvként felhozható, hogy egyrészt a magyar vállalatok jelentős többsége sajnálatosan semmiféle cash flow kimutatást nem használ, másrészt az előírt cash flow forma nem elsősorban belső használatra készül, hanem a beszámoló részeként további információkat szolgáltat a külső érdekeltek számára. Az Európai Unió tagállamai sem egységesek ebben a kérdésben. A cash flow kimutatás készítése az éves beszámoló részeként csak Finnországban, Írországban, Svédországban és az Egyesült Királyságban kötelező, Dániában, Portugáliában feltételhez kötött.

A kötött formájú cash flow kimutatás szerkezete mindig vita tárgya lesz, hiszen nem állítható össze mindenki számára egységesen olyan forma, mely mind a belső, mind a külső elemzők számára a lehető leghatékonyabb szerkezetű.

A vállalatvezetés számára szükséges cash flow szerkezetének igazodnia kell a vállalat sajátosságaihoz, elképzelhető, hogy a COPELAND – KOLLER – MURRIN által bemutatott kimutatás az egyik vállalat információigényét teljesen lefedi, ugyanakkor egy másikonál a belső elemzések során egy másfajta szerkezetet, másfajta részletezést fognak előnyben részesíteni.

ÖSSZEFOGLALÁS

Bemutatásra kerül a magyar számviteli törvény által előírt szerkezetű cash flow kimutatás, egy német számviteli beszámolóra épülő cash flow, valamint egy amerikai, pénzügyi szemléletű cash flow kimutatás. A német és a magyar számviteli beszámoló összehasonlításának célja annak bemutatása, hogy milyen hasonlóságok, illetve eltérések vannak a magyar és egy uniós számviteli beszámolóra épülő kimutatás között. A számviteli beszámolóra épülő cash flow kimutatásokat számos kritika éri, elsősorban a vállalatoknál dolgozó pénzügyi elemzők részéről. A cikk második része ezért bemutat egy pénzügyi szemléletű cash flow kimutatást is, melyet számviteli szempontból igyekszik összehasonlítani a magyar számviteli törvény által előírt cash flow kimutatással.

1. melléklet
A számviteli törvény által előírt cash flow kimutatás szerkezete

	Megnevezés	Bázis	Tárgy
<i>I.</i>	<i>Szokásos tevékenységből származó pénzeszköz-változás (Működési cash flow, 1-13. sorok)</i>		
1.	Adózás előtti eredmény ±		
2.	Elszámolt amortizáció +		
3.	Elszámolt értékvesztés és visszaírás ±		
4.	Céltartalék képzés és felhasználás különbözete ±		
5.	Befektetett eszközök értékesítésének eredménye ±		
6.	Szállítói kötelezettség változása ±		
7.	Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek változása ±		
8.	Passzív időbeli elhatárolások változása ±		
9.	Vevőkövetelés változása ±		
10.	Forgóeszközök (vevő és pénzeszköz nélkül) változása ±		
11.	Aktív időbeli elhatárolások változása ±		
12.	Fizetett adó (nyereség után) –		
13.	Fizetett osztalék, részesedés –		
<i>II.</i>	<i>Befektetési tevékenységből származó pénzeszköz-változás (Befektetési cash flow, 14-16. sorok)</i>		
14.	Befektetett eszközök beszerzése –		
15.	Befektetett eszközök eladása +		
16.	Kapott osztalék, részesedés +		
<i>III.</i>	<i>Pénzügyi műveletekből származó pénzeszköz-változás (Finanszírozási cash flow, 17-27. sorok)</i>		
17.	Részvénykibocsátás, tőkebevonás bevétele +		
18.	Kötvény, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátásának bevétele +		
19.	Hitel és kölcsön felvétele +		
20.	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása +		
21.	Véglegesen kapott pénzeszköz +		
22.	Részvénybevonás, tőke kivonás (tőkeleszállítás) –		
23.	Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír visszafizetése –		
24.	Hitel és kölcsön törlesztése, visszafizetése –		
25.	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek –		
26.	Véglegesen átadott pénzeszköz –		
27.	Alapítókkal szembeni, illetve egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek változása ±		
<i>IV.</i>	<i>Pénzeszközök változása (±I.±II.±III.)</i>		

2. melléklet
Egy német beszámolóra épülő cash flow kimutatás

	Megnevezés	Bázis	Tárgy
1.	Adózott eredmény		
2.	± Befektetett eszközök leírása / visszaírása		
3.	± Céltartalékok növekedése / csökkenése		
4.	± Egyéb pénzmozgáshoz nem kapcsolódó ráfordítások (költségek) / bevételek		
5.	± Befektetett eszközök értékesítésének nyeresége/vesztése		
6.	± Készletek, vevőkövetelések és egyéb aktívák növekedése / csökkenése		
7.	± Szállítók és egyéb passzívák növekedése / csökkenése		
8.	= Üzleti tevékenységből származó pénzáramlás (1 ± ... ± 7)		
9.	+ Befektetett eszközök csökkenéséhez kapcsolódó pénzbevételek		
10.	– Befektetett eszközök növekedését eredményező pénzkidadások		
11.	= Befektetési tevékenységből származó pénzeszközváltozás (9 – 10)		
12.	+ Tőkeemelésből, illetve a tagok hozzájárulásából származó pénzbevételek		
13.	– Tulajdonosok számára történő kifizetések		
14.	+ Kötvénykibocsátásból és pénzügyi hitel felvételéből származó pénzbevételek		
15.	– Kötvények, illetve pénzügyi hitelek törlesztéséhez kapcsolódó pénzkidadások		
16.	= Pénzügyi tevékenységből származó pénzeszközváltozás (12–13+14–15)		
17.	Pénzmozgáshoz kapcsolódó pénzeszközváltozás (8+11+16)		
18.	± Pénzeszközök átváltási árfolyamfüggő változásai		
19.	+ Pénzeszközök nyitó értéke		
20.	= Pénzeszközök záró egyenlege az elszámolási időszak végén		

3. melléklet

*Angolszász típusú pénzügyi cash flow levezetése
A szabad cash flow, a befektetők rendelkezésére álló cash flow,
illetve a finanszírozási cash flow (COPELAND–KOLLER–MURRIN, 1999)*

1. EBIT
 2. Az EBIT után fizetendő adó
 3. Halasztott adókötelezettségek állomány-változása
 4. NOPLAT (1–2+3)
 5. Amortizáció
 6. Bruttó cash flow (4+5)
 7. Működő tőke növekménye/csökkenése
 8. A befektetett eszközökbe eszközölt tőkekiadások
 9. Egyéb eszközök egyéb forrásokkal csökkentett állományának növekménye
 10. Bruttó befektetések (7+8+9)
 11. A szabad cash flow értéke a goodwill előtt (6–10)
 12. Goodwillbe eszközölt új befektetés
 13. A szabad cash flow (11–12)
 14. A működéshez nem kapcsolódó pénzáramlások
 15. Más valutáról történő átszámítás hatása
 16. A befektetők rendelkezésére álló cash flow (13±14±15)
-
1. Adózott kamatbevétel (–)
 2. A működéshez nem szükséges piacképes értékpapírok növekménye/csökkenése (±)
 3. Adózott kamatkiadás (+)
 4. Az adósságállomány csökkenése / növekménye (±)
 5. Osztalékfizetés (+)
 6. Részvény visszavásárlás / kibocsátás (±)
 7. Finanszírozási cash flow összesen

*4. melléklet**Az US-GAAP által előírt eredménykimutatás felépítése (TOMPA, 2001)*

1. Értékesítés árbevétele
2. Értékesítés önköltsége (eladott áruk beszerzési értéke, saját gyártás, teljesített szolgáltatás önköltsége)
3. Bruttó nyereség (1–2)
4. Értékesítési költségek
5. Irányítási-igazgatási általános költségek
6. Kutatási és kísérleti fejlesztési költségek
7. Nettó jövedelem, üzemi eredmény (3–4–5–6)
8. Egyéb bevételek és nyereségek, egyéb ráfordítások és veszteségek egyenlege
9. Pénzügyi műveletek bevételeinek illetve ráfordításainak egyenlege
10. Adózás előtti eredmény (7±8±9)
11. Fizetendő és elhatárolt (halasztott) adó
12. Kisebbségi érdekelttség részesedése
13. Megszünttetett tevékenységek eredménye
14. Rendkívüli eredmény
15. Tárgyévi adózott nyereség (10–11–12–13–14)
16. Többségi tulajdonosnak fizetendő osztalék
17. Eredménytartalék-képzés és igénybevétel
18. Előző évek felhalmozott nyeresége, vesztesége
19. Mérleg szerinti eredmény (15–16±17±18)

5. melléklet
Az US-GAAP által előírt mérleg felépítése (TOMPA, 2001)

Eszközök		Források	
1.	Pénzeszközök	1.	Szállítók
2.	Úton levő pénzeszközök	2.	Kapcsolt vállalkozásokkal szembeni kötelezettségek, kapott kölcsönök
3.	Forgalomképes értékpapírok	3.	Kapott előlegek
4.	Pénzeszközök (1+2+3)	4.	Rövid lejáratú hitelek, kölcsönök
5.	Vevők	5.	Hosszú lejáratú hitelek, kölcsönök rövid lejáratú (egy éven belül esedékes) törlesztő részlete
6.	Le: értékvesztés	6.	Elhatárolt költségek és egyéb rövid lejáratú kötelezettségek
7.	Vevőkövetelés (5-6)	7.	Jövedelemadó
8.	Kapcsolt vállalkozásokkal szembeni vevőkövetelések, adott kölcsönök	8.	Látens (halasztott) adó
9.	Alapanyagok, vásárolt alkatrészek	9.	Folyó kötelezettségek (1+2+3+4+5+6+7+8)
10.	Befejezetlen termelés	10.	Garanciával nyújtott hosszú lejáratú hitelek, kölcsönök
11.	Késztermékek és áruk	11.	Hosszú lejáratú hitelek, kölcsönök garancia nélkül
12.	Készletek (9+10+11)	12.	Nyugdíjkötelezettség
13.	Előre fizetett költségek és egyéb forgóeszközök	13.	Látens (halasztott) adó
14.	Látens (elhatárolt) adó	14.	Egyéb hosszú lejáratú kötelezettség
15.	Forgóeszközök (4+7+8+12+13+14)	15.	Kötelezettség kisebbségi tulajdonosokkal szemben
16.	Pénzügyi befektetések	16.	Hosszú lejáratú kötelezettségek
17.	Ingatlanok (telek és épület)	17.	Jegyzett tőke (törzstőke, alaptőke)
18.	Gépek és berendezések	18.	Tőketartalék (pótbefizetés)
19.	Lízingelt eszközök	19.	Eredménytartalék (elkülönített tartalék)
20.	Befejezetlen beruházás	20.	Mérleg szerinti eredmény (tárgyévi és felhalmozott)
21.	Tárgyi eszközök nettó értéke	21.	Saját tőke (17+18+19+20)
22.	Goodwill eszközök után	22.	Összes forrás (9+16+21)
23.	Goodwill részesedések után		
24.	Szabadalmak, gyártási és értékesítési jogok		
25.	Vásárolt szoftverek és egyéb immateriális javak		
26.	Immateriális javak nettó értéke (22+23+24+25)		
27.	Egyéb befektetett eszközök, azon belül látens adók		
28.	Befektetett eszközök összesen (16+21+26+27)		
29.	Összes eszköz (15+28)		

IRODALOMJEGYZÉK

- BECK: Wirtschaftsberater Lexikon der Betriebswirtschaft. Verl. C. H. Beck, München, 1994.
- COENENBERG, A. G.: Jahresabschluß und Jahresabschlußanalyse: Aufgaben und Lösungen. Verl. Moderne Industrie, Landsberg/Lech, 1997.
- COENENBERG, A. G.: Jahresabschluß und Jahresabschlußanalyse: Betriebswirtschaftliche, handelsrechtliche, steuerrechtliche und internationale Grundlagen. HGB, IAS, US-GAAP. Verl. Moderne Industrie, Landsberg/Lech, 2000.
- COPELAND, T., KOLLER, T., MURRIN J.: Vállalatértékelés – Értékmérés és értékmaximalizáló vállalatvezetés. Panem Könyvkiadó Kft. John Wiley & Sons, 1999.
- KOLLER, ROTH, MORCK: Handelsgesetzbuch, Kommentar. Verl. C. H. Beck, München, 1999.
- Számviteli törvény 2001. Verzál, 2000. szeptember.
- TOMPA M.: US GAAP szerinti éves beszámoló. Számvitel, Adó, Könyvvizsgálat, 2001/5.